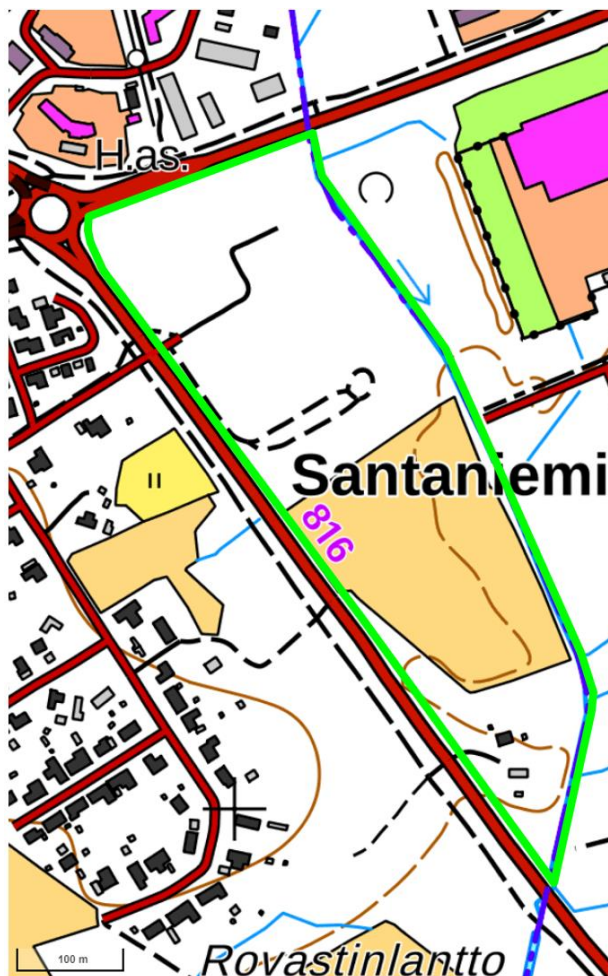

OULUN OULUNSALON SANTANIEMEN VIITASAMMAKKO- JA LINNUSTOSELVITYS 2021

12.10.2021
Juha Siekkinen
KOSTEIKKOMAAILMA

Sisällys

JOHDANTO.....	3
YLEISKUVAUS.....	3
ARVIOINTIMENETELMÄT	4
ELÄIMISTÖ	4
VIITASAMMAKON ELINYMPÄRISTÖT	4
LINNUSTO.....	6
YHTEENVETO JA TOIMENPIDESUOSITUKSET	7
KIRJALLISUUS.....	7

JOHDANTO

Oulun Oulunsalon Salminiemen alueelle tehtiin viitasammakko- ja linnustoselvitys v. 2021 kaavoituksen taustaselvitykseksi Oulun kaupungin toimeksiannosta. Selvityksen on laatinut Juha Siekkinen, Kosteikkomaaailma tmi.

YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee Oulun Oulunsalon Salminiemessä. Selvitysalue rajoittuu länsireunasta Oulunsalontiehen (tie 816), pohjoisreunasta Lentokentäntiehen ja itäreunasta Salmiojaan. Selvitysalueen laajuus on 12,3 ha. Alueen yleiskuvaus on selvitetty Siekkisen (2017) raportissa.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti rajattuna vihreällä viivalla.

ARVIOINTIMENETELMÄT

Selvitysalueen viitasammakon soidinkartoitus tehtiin 11.5.2021 klo 21.20–22.35. Lisääntymiseen soveltuvia kosteikkoja ja ojia tarkasteltiin myös linnustokartoitusten yhteydessä. Soidinkartoituksen ajankohta oli sopiva, koska samana iltana todettiin viitasammakoita mm. kuvan 4 kosteikoissa sekä kahdessa muussa paikassa 3–4 km:n etäisyydellä itään.

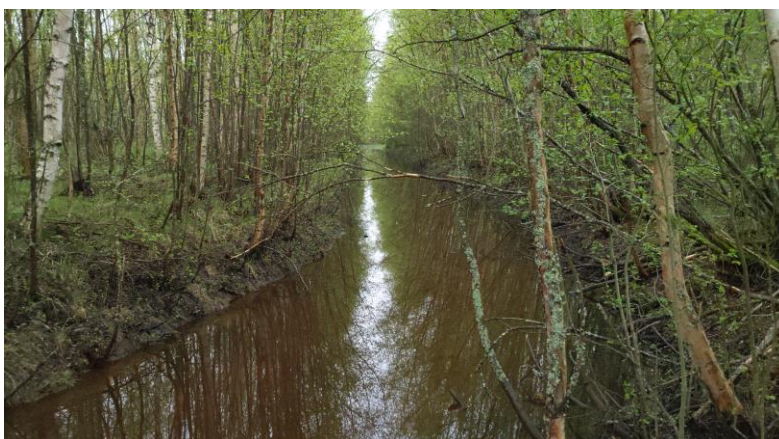
Linnusto kartoitettiin kahdella kiertolaskentakerralla 22.5.2021 klo 5.10–6.40 ja 1.6.2021 klo 8.05–9.05.

ELÄIMISTÖ

VIITASAMMAKON ELINYMPÄRISTÖT

Selvitysalueelta ei todettu viitasammakon elinympäristöjä. Selvitysalueen ainoa lajille soveltuva riittävän kostea alue soidinaikana on itäreunan Salmioja, mutta siinä ei havaittu viitasammakkoa kuten ei myöskään Siekkisen (2017) selvityksessä. Selvitysalueella olevat muut ojat ovat tavanomaisia pelto- ja metsäojia, jotka eivät ole riittävän kosteita eikä leveitä tai syviä eikä niissä säily vesi hyvin lyhyen tulvakauden jälkeen.

Salmioja on ruopattu v. 2018 tai 2019, jolloin se on muuttunut todennäköisesti viitasammakon kannalta vielä huonommaksi elinympäristöksi kuin v. 2017, jolloin J. Siekinen teki edellisen selvityksen. Salmiojan pohjoisosassa, Lentokentäntiestä 120 m etelään pituisella osalla uomaa ei ole ruopattu (kuva 2), mutta sielläkään ei viitasammakkoa todettu. Salmiojan keskiosa oja on ruopattu 500 m pituudelta Kempeleen kunnan Vihikarin yritysalueen muun rakennustoiminnan yhteydessä (kuva 3). Ennen ruoppausta uoma oli suurimmalta osaltaan kasvillisuuden peittämää. Ruoppauksen jälkeen uoma on avovesiuoma, jossa vesisyvyys on kasvanut. Pohja on savipohja, jossa ei ole todennäköisesti viitasammakolle sopivaa kaivautumissuojaa esimerkiksi talven ajaksi.

Kuva 2. Salmiojan pohjoisosassa. Yläkuva on kuvattu pohjoiseen, taustalla Lentokentäntie ja sen alla oleva tierumpu. Alakuva kuvattu samalta paikalta etelään. Uomassa oli vettä runsaasti vielä kuvauspäivänä 22.5.2021. Kuvauspaikka on merkitty väriortokuvaan keltaisella pisteellä.

Kuva 3. Salmiojan keskiosaa. Yläkuva on kuvattu pohjoiseen, alakuva kuvattu samalta paikalta etelään. Ruopattu uoma on melko yksitoikkoinen vesiympäristö, jossa syvyys on sama koko matkalla eikä kasvillisuutta ole kuin aivan uoman reunassa. Kuvattu 22.5.2021.

Syy miksi Salmiojassa ei ole soidintavia viitasammakoita, voi johtua siitä, että se on vesiyhteydessä etelästä Peräojaan ja edelleen Liminganlahteen sekä pohjoisesta Kempeleenlahteen. Tällöin Salmiojaan pääsee kaloja, joita viitasammakko pyrkii Saarikiven (2017) mukaan välttelemään. Lisäksi Saarikiven (2017) mukaan viitasammakon kutupaikalla pitäisi olla sammalta tai muuta vesikasvillisuutta, jonka varaan kutu jää, sillä viitasammakon mätimunat kelluvat heikommin kuin tavallisen sammakon.

Viitasammakko lisääntyy kuitenkin Salmiojan läheisyydessä, sillä sen soidinääntä kuultiin kahdessa paikassa 11.5.2021 sekä vuoden 2017 viitasammakkokartoituksissa Salmiojasta 60–100 m itään. Lisääntymispaikat on osoitettu kuvassa 4 keltaisilla nuolilla. Kummassakin paikassa oli v. 2021 ja 2017 useita soitimella olevia koiraita. Lisääntymispaikat on esitelty tarkemmin Siekkisen (2017) raportissa.

Lisääntymispaikat eivät ole vesiyhteydessä Salmiojaan, mutta ne sijaitsevat melko lähellä sitä. Salmioja on lajille sopiva ekologinen käytävä, sillä siinä on vettä koko sulan kauden ajan, mikä luo lajille suojaosan liikkumisväylän pohjoiseen ja etelään. Pohjoisessa Lentokentäntien alla Salmiojassa on kulkuväyläksi sopiva tierumpu, joka on osittain vedessä (kuva 2, ylempi kuva). Tien lähellä purossa on myös vedessä kasvavaa luhta- ja vesikasvillisuutta.

Kuva 4. Selvitysalueen ulkopuolella olevat viitasammakon lisääntymisalueet v. 2021 ja 2017.

LINNUSTO

Selvitysalueen linnusto on kartoitettu kahdella laskentakerralla ja tulokset ovat taulukossa 1.

Taulukko 1. Selvitysalueen linnusto vuonna 2021.

Laji	Suojelullinen asema			Parimäärä yhteensä
	EU dir	UHEX	KV	
Kuovi		NT		1
Käpytikka				1
Metsäkirvinen				2
Västäräkki		NT		1
Rautiainen				1
Leppälintu			●	1
Punakylkirastas				1
Lehtokerttu				1
Pajulintu				13
Harmaasieppo				1
Sinitiainen				2
Talitiainen				2
Harakka		NT		4
Pikkuvarpunen				1
Peippo				3
Punatulkku				1
Keltasirkku				1

Yhteensä 17 lajia

37 paria

EU dir = Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteen I laji

UHEX = Uhanalaiset lajit, Suomen punaisen kirjan 2019 lintulajit:

EN = uhanalainen laji, luokka erittäin uhanalainen

VU = uhanalainen laji, luokka vaarantunut

NT = uhanalainen laji, luokka silmälläpidettävä.

KV = Suomen kansainvälinen vastuulaji

12,3 ha:n laajuuisella selvitysalueella havaittiin 17 lintulajia ja 37 lintuparia (301 paria/km²). Näistä lajeista neljällä lajilla on suojeluluokitus.

Kuovi (NT). Laji havaittiin varoittlevana selvitysalueen keskiosan peltoalueella.

Västäräkki (NT). Koiras varoitteli pohjoisosassa Tutkimustien pohjoispuolella, jossa on maankasausaluetta. Laji on hyötynyt ihmisen toiminnasta alueella.

Harakka (NT). Laji havaittiin eteläpäässä olevan talon pihapiiristä, jossa on eri-ikäistä ja paikoin tiheää puustoa.

Leppälintu (KV). Laji havaittiin eteläpäässä olevan talon pihapiiristä. Siellä voi olla lajille sopiva pesimäpönttö.

YHTEENVETO JA TOIMENPIDESUOSITUKSET

Viitasammakon lisääntymisalueita ei todettu selvitysalueelta. Itäreunalla sijaitseva Salmioja on lajille sopiva ekologinen käytävä pohjoiseen ja etelään.

Linnustossa havaittiin kolme silmälläpidettäväksi luokiteltua lintulajia ja yksi kansainvälinen vastuulaji. Elinympäristöt, joissa nämä lajit havaittiin, ovat tavanomaisia. Lisäksi osa näistä lajeista on hyötynyt ihmisen maankäytön toiminnasta ja leppälintu voi pesiä ihmisen asettamassa pesimäpöntössä.

Peltoalueen eteläosan ja Oulunsalontien väliin jäävä kapea kolmiomainen metsikkö on monijaksoista ja paikoin melko tiheää havupuuvaltaista sekametsää ja siellä on pieniläpimittaista pysty- ja maalahopuuta muutama kuutiometri hehtaarilla. Tällaisessa metsässä on useille metsälinnuille monenlaisia ravinnonhankintamahdollisuuksia, joten sen voisi pyrkiä säilyttämään. Siinä ei kannattaisi tehdä metsänhoitotoimia, kuten harvennuksia tai alikasvoksen raivaamista. Lahopuun määrä lisääntyy tulevaisuudessa, mikä on kolopesijöille ja lahoavasta puuaineksesta ravintoa etsiville hyödyksi. Siellä tavattiin laskennoissa kolopesijöistä talitiainen ja käpytikka ja ne on merkitty pesiviksi lajeiksi, koska ne havaittiin pesimäaikaan niille sopivassa ympäristössä. Metsikköä voidaan pitää osana ekologista kokonaisuutta sen länsipuolella sijaitsevaan, selvitysalueen ulkopuolella, Oulunsalontien länsipuolella samalla kohdalla olevaan havumetsään.

Mualla selvitysalueella ei ole linnustolle sellaisia elinympäristöjä, jotka voisivat vaikuttaa maankäyttöön. Keskiosan peltoalueella tavattu kuovi voi hävitä alueelta, jos peltoalueen läpi tehdään esimerkiksi tie itä-länsisuunnassa. Tie jakaa pellon kahteen osaan, mikä voi häiritä kuovia. Selvitysalueen ulkopuolella etelä–itäpuolella on melko laajoja peltoalueita ja siellä kuoville sopivia pesimäympäristöjä.

KIRJALLISUUS

Saarikivi, J. 2017. Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 90–96. Suomen ympäristö 1/2017.

Siekkinen, J. 2017. Kempeleen Vihiluodon yritysalueen asemakaava-alueen luontoselvitys, 21.8.2017.